

Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen

21 december 2000

De Meulemeester t/ Brusselmans

A.R. nr. 99/6.882/A

Vonnis gewezen en uitgesproken in het gerechtsgebouw te Antwerpen op éénentwintig december tweeduizend.

In openbare zitting van de Vijfde kamer van de rechtbank van eerste aanleg van het gerechtelijk arrondissement Antwerpen alwaar zetelden:

I. Schoeters, Rechter, Voorzitter van de Kamer,

N. Verschueren, Rechter,

B. Bullynck, Rechter,

Substituut-Procureur des Konings

W. Spillemaeckers, Griffier.

In zake:

Demeulemeester Ann Stephanie Marie, ontwerpster, ...

vertegenwoordigd door Meester M. Beeusaert, advocaat, en door Meester I. Van Overloop, advocaat, beiden te Antwerpen, Louizastraat 39, eiseres;

tegen:

1. **Brusselmans Herman** Frans Martha, schrijver,

wonende te 9000 Gent, ... vertegenwoordigd door Meester E. Van der Mussele, advocaat te 2018 Antwerpen, Justitiestraat 18A.

2. de NV Uitgeverij Prometheus,

vennootschap naar Nederlands Recht, met maatschappelijk zetel te Amsterdam (NL), Herengracht 406, en met exploitatiezetel gevestigd te 9100 Sint-Niklaas, Industriepark Noord 5A, vertegenwoordigd door Meester F. Van Elsen, advocaat te 2018 Antwerpen, Mechelsesteenweg 267, tevens loco Meester G. Glas, advocaat te Brussel, Tervurenlaan 268A.

3. de NV Libridis,

ingeschreven in het handelsregister te Sint-Niklaas onder nummer 45.342, gevestigd te 9100 Sint-Niklaas, Industriepark Noord 5A, met gekozen woonplaats bij Gerechtsdeurwaarder

4. de NV Standaard Uitgeverij,

ingeschreven in het handelsregister te Antwerpen onder nummer 255.515,

gekozen woonplaats bij Gerechtsdeurwaarder M. Van Kerckhoven, te Antwerpen, De Damhouderestraat 12, beide vertegenwoordigd door Meester C. Schöller, advocaat, loco Meester M. De Ridder, advocaat te 1200 Brussel, A.J. Slegerslaan 65 b 3, ter terechtzitting van 6 november 2000, en door Meester Joris A. Vercraeye, advocaat, loco Meester M. De Ridder, advocaat, ter terechtzitting van 16 november 2000,

5. de NV Standaard Boekhandel,
ingeschreven in het handelsregister te Sint-Niklaas, onder nummer 43.552, gevestigd te 9100 Sint-Niklaas, Industriepark Noord 28A, met gekozen woonplaats bij Gerechtsdeurwaarder M. Van Kerckhoven, te Antwerpen, De Damhouderestraat 12, vertegenwoordigd door Meester Joris A. Vercraeye, advocaat te 2018 Antwerpen, Jozef de Bomstraat 58,

verweerders;

Gezien de stukken van het geding, vervat en geïnventariseerd in het dossier van de rechtspleging en onder meer :

- de dagvaarding dd 18 november 1999 van Gerechtsdeurwaarder W. Fredrix te Antwerpen,
- de dagvaarding dd 18 november 1999 van Gerechtsdeurwaarder J. Anné te 9220 Hamme,
- de dagvaarding dd 18 november 1999 van Plaatsvervangend Gerechtsdeurwaarder O. Plasschaert te Merelbeke,
- de beschikking dd 30 december 1999 bij toepassing van artikel 747 § 2 Ger. W., waarbij ondermeer de rechtsdag werd vastgesteld op 6 november 2000;

Gelet op de artikelen 2, 24, 34, 36, 37 en 41 van de Wet van 15 juni 1935;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten, ontwikkeld in de Nederlandse taal ter terechtzitting van 6 november 2000;

Gehoord de Heer L. Festraets, Substituut-procureur des Konings, in zijn advies ter terechtzitting van 16 november 2000;

Gehoord partijen in hun repliek op het advies van het Openbaar Ministerie, ontwikkeld in de Nederlandse taal ter terechtzitting van 16 november 2000;

A. De vordering van de eiseres

De vordering van eiseres, zoals geformuleerd in haar aanvullende besluiten, neergelegd ter Griffie dezer Rechtbank op 31 augustus 2000, strekt ertoe :

I. In hoofdde

1. Verweerders verbod te horen opleggen om het boek “Uitgeverij Guggenheimer”, met vermelding van de passages :

*pagina 42 :

“ ‘Van Hugo Boss’, zie Guggenheimer, ‘je mag zeggen over die knakker wat je wil, maar horloges verzinnen, daar had hij verstand van. Vandaar allicht dat in nazi-Duitsland de treinen op tijd reden. Hugo Boss was een fascist van de eerste rang, wist je dat? In zijn vrije tijd heeft hij ook nog de uniformen van de SS ontworpen. Je zal mij niet horen zeggen dat ik ooit een fan ben geweest van de SS, maar als het over hun uniformen gaat kan ik niet anders dan toegeven dat ze bij lange niet mis waren. Als je daarmee de nieuwe uniformen van het Belgisch leger vergelijkt. Tjonge tjonge. Het wijf dat die vodden van snit en naad heeft voorzien zouden ze standrechtelijk moeten fusilleren. Hoe heet ze ook weer? Godverdomme, dat haar naam mij ontsnapt, hoe is het mogelijk, ik ben ooit ‘ns met die griet naar bed geweest. Zo’n dwergpoliep met puitenogen en haar van op haar pruim tot op haar rug. Ik zou haar naam duizend keer noemen, als ik ‘m niet vergeten was. Of nee, ik weet het weer! Ann Demeulemeester! Juist, ja. Wat had je gedacht, Volder? uiteraard, makker. Bruine streep. En haar tong vol gaten van per ongeluk naalden in te slikken tijdens het afbiezen en het zomen inleggen. Dat pijpt niet lekker, dat kan ik je verzekeren. Jongens toch, die Ann Demeulemeester. Ik heb al veel misbaksels aan m’n toeter hebben hangen, maar die spande de kroon. Hebben hangen? ...’

* pagina 55 :

‘(...) Hij stak zijn sigaar aan, en zie : Zo zo ... Meulemeester ... Zo zo ... Ben jij overigens familie van die andere baal knoken, hoe heet ze ... Ann Demeulemeester? Die omhooggescheten ontwerpster van coutureloze zwarte vodden waar chichiwijven zich zonder enige geldige reden blauw aan betalen? Is dat je tante, al ziet ze er eruit als je oom met een carnavalspruik op? Of is ze je zus? ‘Eh... Nee.. Ze is geen familie’ ‘Dat kan kloppen. Je lijkt eraan geen kanten op. Bij jou zitten je loezen van voor en bij Ann Demeulemeester van achter. Iets anders nu ...’

minstens met vermelding van voornaam en familienaam van eiseres, zijnde Ann Demeulemeester, of enige verwijzing naar haar persoon uit te geven, te verspreiden, tentoon te stellen, te koop te stellen of er enige publiciteit aan te geven, alsmede elke weergave van voormelde passages in welke publicatie dan ook en dit onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank per tentoongesteld of verkocht boek op welke plaats het boek ook tentoongesteld of te koop aangeboden wordt, vermeerderd met de kosten van elke vaststelling met onmiddellijk ingang vanaf het ogenblik van de betekening;

2. Verweerders te bevelen alle reeds in de handel zijnde exemplaren van dit boek terug te trekken binnen de 12 uur na de betekening van het tussen te komen bevelschrift onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank per nog aangetroffen exemplaar van het boek, op welke plaats ook en in wiens handen ook;

3. Verweerders elk afzonderlijk aan te stellen als bewaarder van de bij hem/haar aangetroffen exemplaren van het boek met het verbod enig exemplaar uit handen te geven onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank per uit handen gegeven exemplaar van het boek;

4. Verweerders het verbod op te leggen van herhaling van het vastgesteld misbruik van

de persvrijheid door het aantasten van de goede naam, eer, integriteit en het privé-leven van verzoekster onder welke vorm dan ook waarbij door derden kennis kan genomen worden van deze schending, eveneens onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank per overtreding

5. Verweerders sub 1 tot en met 4 solidair, in solidum, minstens de ene bij gebreke aan de andere te veroordelen tot vergoeding van de schade ex aequo et bono begroot op 100.000 frank, in meer de vergoedende en gerechtelijke intresten, onder voorbehoud van vermeerdering in de loop van het geding;

6. Verweerders sub 1 tot en met 5 zich tevens solidair, minstens in solidum, te zien en te horen veroordelen tot de kosten van het geding;

II. Uiterst ondergeschikt

1. Verweerders sub 1 tot en met 5 het verbod te horen opleggen om het boek 'Uitgeverij Guggenheimer', met vermelding van de hierboven vermelde passages op bladzijden 42 en 55 van dit boek, minstens met vermelding van voornaam en familienaam van eiseres, zijnde Ann Demeulemeester, of enige verwijzing naar haar persoon, uit te geven, te verspreiden, tentoon te stellen, te koop te stellen of er enige publiciteit aan te geven, alsmede elke weergave van voormelde passages in welke publicatie dan ook en dit onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank per tentoongesteld of verkocht boek op welke plaats het boek ook tentoongesteld of te koop aangeboden wordt en waarover zij zeggenschap hebben, vermeerderd met de kosten van elke vaststelling met onmiddellijk ingang vanaf het ogenblik van de betekening;

2. Verweerders sub 1 tot en met 5 te bevelen alle reeds in de handel zijnde exemplaren van dit boek terug te trekken binnen de 12 uur na de betekening van het tussen te komen bevelschrift onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank per nog aangetroffen exemplaar van het boek, op welke plaats ook en in wiens handen ook en waarover zij zeggenschap hebben;

3. Verweerders sub 1 tot en met 5 elk afzonderlijk aan te stellen als bewaarder van de bij hem/haar aangetroffen exemplaren van het boek met het verbod enig exemplaar uit handen te geven onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank uit handen gegeven exemplaar van het boek;

4. Verweerders sub 1 tot en met 5 verbod op te leggen van herhaling van het vastgestelde misbruik van de persvrijheid door het aantasten van de goede naam, eer, integriteit en het privé-leven van verzoekster onder welke vorm dan ook, waarbij door derden kennis kan genomen worden van deze schending onder verbeurte van een dwangsom van 20.000 frank per overtreding;

5. Verweerders sub 1 tot en met 4 te veroordelen tot vergoeding van de schade ex aequo et bono begroot op 100.000 frank, in meer de vergoedende, en gerechtelijke intresten, onder voorbehoud van vermeerdering in de loop van het geding;

6. Verweerders sub 1 tot en met 5 zich tevens solidair, minstens in solidum, te zien en

te horen veroordelen tot de kosten van het geding;

B. De feiten

Eerste verweerder is de auteur van het boek “Uitgeverij Guggenheimer”,

Tweede verweerder is de uitgever van het boek.

Eiseres is gegriefd door de inhoud van de hierboven geciteerde passages, opgenomen in het boek “Uitgeverij Guggenheimer” op bladzijden 45 en 55.

Eiseres stelt dat haar goede naam en eer op grove en lasterlijke wijze wordt beklad.

C. Met betrekking tot de toelaatbaarheid van de vordering van eiseres

Eiseres wordt met naam en toenaam en volledig gesitueerd in haar beroepsleven geciteerd in het boek en er wordt een beoordeling voer haar uitgesproken in de hierboven geciteerde passagen van het boek, waarvan eiseres stelt dat deze haar goede naam en eer op grove en lasterlijke wijze beklad.

Eerste verweerder is de auteur van het boek en tweede verweerder de uitgever.

Derde verweerder zorgt voor de fysieke verdeling van de boeken in België en voor de levering van de boeken aan de boekhandels. Vierde verweerder zorgt voor de promotie van de te verspreiden uitgaven.

Vijfde verweerder is één van de boekhandels die het boek te koop aanbiedt.

Eiseres beschikt derhalve over de vereiste hoedanigheid en belang in de zin van artikel 17 Ger. W. om de huidige vordering in te stellen opzichts alle verweerders.

D. Ten gronde

D.1. Met betrekking tot de gevorderde schadevergoeding

Eiseres legt de nadruk op het recht op eerbiediging van het privé-leven, de eer en de goede naam en verwijst naar artikel 8 EVRM, artikel 17 BUPO en artikel 22 G.W.

Verweerders beklemtonen daartegenover het recht op vrije meningsuiting en verwijzen naar artikel 10 EVRM, de artikelen 19 en 25 G.W. en artikel 19 Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Artikel 10 EVRM reflecteert verschillende waarden die onderling in competitie kunnen zijn; het benadrukt de individuele zelfexpressie en de vrije uiting van meningen maar het onderlijnt tegelijk ook andere rechten en vrijheden en het wijst op de verplichtingen van diegenen die een mening verspreiden (Vandenbergh, H., Over Persaansprakelijkheid, T.P.R., 1993, 853).

Artikel 10.2 EVRM somt evenals artikel 19.3 BUPO de rechtswaarden op die beperkingen aan de vrijheid van meningsuiting mogen aanbrengen. Het betreft zowel

collectieve waarden (zoals de nationale veiligheid, de bescherming van de openbare orde, de goede zeden, het voorkomen van misdrijven) als persoonlijke waarden (zoals de rechten van anderen en de bescherming van de goede naam).

Een beperking van de vrijheid van meningsuiting in het kader van artikel 10.2 EVRM kan mede beoordeeld worden in het licht van artikel 8 EVRM (ECRM, 20 februari 1995, *Neves t/ Portugal*, appl. 20683/92, ontuitg.).

Ook in casu is het recht op vrije meningsuiting van eerste verweerder niet onbeperkt.

Krachtens artikel 10.2 EVRM kunnen beperkingen of restricties van het recht op de vrijheid van meningsuiting enkel gelegitimeerd worden in zoverre deze “voorzien zijn bij wet” en strikt noodzakelijk zijn in een democratische samenleving, dit wil zeggen, indien daar een dwingende sociale behoefte voor is en in zoverre de beperking proportioneel is met het wettig nagestreefde doel. Bovendien, moeten de restricties een steunpunt kunnen vinden in de limitatief opgesomde beperkinggronden van artikel 10.2 EVRM (postuniversitaire cyclus Willy Delva 96/97, *Publiekrecht – De doorwerking van het publiekrecht in het privaatrecht*, Mys & Breesch, 97, XII. De doorwerking van publiekrechtelijke beginselen in de civielrechtelijke aansprakelijkheid voor informatie via (multi-) media, Prof. Dr. D. Voorhoof, p. 485-523).

In artikel 10.2 EVRM, wordt de bescherming van de goede naam en de rechten van anderen zelf genoemd als een geoorloofd doel van de beperkingen of sancties van het recht op de vrijheid van meningsuiting. Met het oog op het nastreven van dit rechtmatig doel, waren in het Belgisch strafwetboek reeds een aantal strafbepalingen opgenomen die het verbod opleggen tot aantasting van de eer en goede naam van personen, welke strafbepalingen een beperking inhouden op de vrijheid van expressie en de vrijheid van drukpers (namelijk de artikelen 443 en volgende van het strafwetboek: laster, eerroof, belediging, kwaadwillige ruchtbaarmaking).

Middels de publicatie van de gewraakte passages, waarin eiseres wordt beledigd, werd door Brusselmans een inbreuk gepleegd op de strafbepaling van artikel 448 lid 1 van het Belgische strafwetboek;

Artikel 448 lid 1 van het Belgische strafwetboek luidt als volgt:

“Hij die hetzij door daden, hetzij door geschriften, prenten of zinnebeelden iemand beledigt in een van de omstandigheden in artikel 444 bepaald, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden en met een geldboete van 26 frank tot 500 frank, of met één van die straffen alleen”.

Een belediging is een aantijging waarbij over de beledigde een beoordeling wordt uitgesproken zonder dat hem een bepaald feit ten laste wordt gelegd (artikel 448 strafwetboek) in één van de omstandigheden in artikel 444 strafwetboek bepaald (Gent, 24 oktober 1977, R.W. 1997-80, 1389, noot Vandeplass, A.).

De beledigingen door daden, geschriften, prenten of zinnebeelden vallen onder artikel 448, eerste lid van het strafwetboek wanneer de dader gehandeld heeft met het bijzonder opzet te beledigen in de voorwaarden van openbaarheid omschreven in artikel 444 strafwetboek en de beledigingen rechtstreeks of onrechtstreeks gericht zijn tegen een fysieke of morele persoon.

In casu is alleszins aan de voorwaarde van openbaarheid, omschreven in artikel 444 strafwetboek, voldaan, nu de gewraakte passages inhoudende de beledigende aantijgingen over eiseres, werden gepubliceerd en verspreid.

Ook de andere constitutieve elementen van het misdrijf, strafbaar gesteld door artikel 448 van het strafwetboek, zijn casu vervuld:

1) Het materieel bestanddeel:

Brusselmans ontkent niet dat de aantijgingen waarbij hij middels zijn personage Guggenheimer een beoordeling uit over eiseres, deze laatste diep kwetsen en beledigen. Brusselmans erkent uitdrukkelijk het beledigend karakter van zijn aantijgingen, wat blijkt uit volgende uitspraken van Herman Brusselmans zelf :

A. stuk 7 van eiseres, tweede blad van het proces-verbaal van vaststelling van plaatsvervangend gerechtsdeurwaarder Lemouche met weergave van de inhoud van een interview met Herman Brusselmans op 31 oktober 1999 voor tv nieuws Canvas:

“Het gaat over een fis--fictief personage Guggenheimer die enige onprettige dingen zegt over Ann Demeulemeester, die trouwens waar zijn hé, da haar loezen vanachter hangen in plaats van voren, da ze peutenogen heeft, noem maar op. Ik bedoel zij is beledigd, dat kan ik euh, goed, euh begrijpen maar nie, het laatste wa da ge moet doen is wel dit soort dingen. Dit is broodroof, weettewel”

B. stuk 8 van eiseres, bladzijde 6 onderaan, namelijk uitspraken van Herman Brusselmans tijdens een interview dd 4 januari 2000 aan “Programma Spiegels Radio 5 Nederland” dat in hoofdzaak over het geschil met eiseres handelde:

“... Ik kan mij heel goed voorstellen dat ze beledigd is, dat is één. Maar het is een heel zwaar middel om te eisen dat een boek verboden wordt. Het is één van de ergste dingen die je natuurlijk een schrijver aan kunt doen om te zeggen, we halen jouw boek uit de handel, we verbieden dat dit verkocht wordt, op toch dubieuze gronden vind ik.”

Bovendien dient ter zake opgemerkt te worden dat de beledigende aantijgingen in casu niet werden geuit in het kader van één of ander maatschappelijk debat of discussie van publieke of commerciële belangen, doch dat het in casu louter private belangen betreft, waarbij geen enkele noodzaak wordt aangetoond voor het gebruik van de diep grievende aantijgingen.

2) Het zedelijk bestanddeel

Het bijzonder opzet in hoofde van Brusselmans om eiseres te beledigen blijkt uit volgende uitspraak van Herman Brusselmans zelf tijdens het interview dd 4 januari 2000 aan “Programma Spiegels Radio 5 Nederland” over het geschil met eiseres:

A. stuk 8 van eiseres, bladzijden 8 en 9:

“... Maar toch door het willen illustreren van de zinloosheid van het gevecht, voer ik het gevecht. Het is niet zomaar simpel om iemand te beledigen. Het is wel simpel natuurlijk, je roept maar wat klootzak en jood en weet ik veel. Om het goed te doen?

Om het goed te doen, om het ten eerste te doen op een leuke manier, die leuk is om te lezen en om ten tweede, om zodanig te beledigen dat het echt wel pijn doet, want daar kijk ik wel voor uit dat “het geen pijn zal doen” als ik beledig. Het moet echt wel pijn doen, ja”.

Ook in een artikel van Humo dd 25 april 2000 waarin over het geschil met eiseres wordt gesproken, bevestigt Herman Brusselmans dat hij graag mensen beledigt in zijn boeken en dat het zijn intentie is om te kwetsen, om pijn te doen:

B. stuk 13 van eiseres, bladzijde 43:

“Ik beledig graag mensen in mijn boeken. Schelden beledigen, parodiëren en polemiseren ligt me ook, het is een literair genre dat ik graag met enige inventiviteit beoefen. Ik zal maar geleefd hebben als ik pijn heb gedaan, zowel in werkelijkheid als in geschrifte”.

Ter zake dient benadrukt te worden dat het recht op de vrijheid van meningsuiting en een literair genre, zoals scheldproza of satire, geen vrijgeleide zijn voor het plegen van het misdrijf "beledigingen in de voorwaarden van artikel 444 strafwetboek", strafbaar gesteld bij artikel 448 van het strafwetboek.

De fout van eerste verweerder staat vast.

Tweede, derde en vierde verweersters beroepen zich op artikel 25, lid 2 G.W. en stellen dat zij ingevolge de in die bepaling vervatte getrapte aansprakelijkheidsregeling niet gehouden zijn tot enige schadevergoeding.

Artikel 25, lid 2 G.W., bepaalt dat wanneer de schrijver bekend is en zijn woonplaats in België heeft, de uitgever, de drukker of de verspreider niet kan worden vervolgd. Het was de bedoeling van de Grondwetgever indirecte censuur op de schrijver, door de uitgever, de drukker of de verspreider, uit te sluiten.

Artikel 25, lid 2 G.W. verleent aldus aan de uitgevers, drukkers en verspreiders het voorrecht zich aan elke, zowel strafrechtelijke als burgerrechtelijke aansprakelijkheid te kunnen onttrekken wanneer de schrijver bekend is en zijn woonplaats in België heeft. In die mate beperkt het de mogelijke toepassing van artikel 448 Sw. en artikel 1382 B.W. (Cass. 31 mei 1996, R.W., 1996-97, 565).

Eerste verweerder is de schrijver van het kwestieuze boek, hij heeft zijn woonplaats in België. Hieruit volgt dat tweede, derde, vierde en vijfde verweersters niet op grond van artikel 448 Sw. en artikel 1382 B.W. kunnen worden aangesproken.

Eiseres doet voorts tevergeefs gelden dat tweede, derde, vierde en vijfde verweersters een gebrek aan controle en toezicht op de inhoud van het boek kan worden verweten. Het is weliswaar mogelijk dat de uitgever of de verspreider zo een intens toezicht op de

schrijver uitoefent, dat hij zelf mede voor de inhoud aansprakelijkheid draagt, en zelfs als medeauteur is te beschouwen. In dat geval zou kunnen worden aangenomen dat hij zich niet meer kan beroepen op zijn hoedanigheid van uitgever of verspreider en op de getrapte aansprakelijkheid vervat in artikel 25, lid 2 G.W. (Brussel, 30 september 1998, R.W., 2000-01, 93).

Deze persoonlijke fout kan echter niet bestaan in het loutere uitgeven, drukken of verspreiden. Dit aanvaarden zou de negatie zelf betekenen van artikel 25, lid 2 G.W., tekst die precies de uitgever, drukker en verspreider wil beschermen tegen aansprakelijkheidsvorderingen omwille van de inhoud van wat zij uitgeven, drukken of verspreiden. Zij kunnen dan ook slechts aansprakelijk worden gesteld indien zij enige reële verantwoordelijkheid dragen voor de inhoud van de publicatie (Velaers, J., "De actuele toepassing van de grondwettelijke waarborgen inzake de vrijheid van media", in *Mensenrechten, Jaarboek 1995/96 van het Interuniversitair Centrum Mensenrechten*, 107-108).

Concreet toegepast is het geenszins gebruikelijk of vereist dat een uitgever een roman inhoudelijk onderzoekt teneinde na te gaan of hij geen drukpersmisdrijf omvat. Dit geldt des te meer voor een invoerder of verspreider. Dat tweede, derde, vierde en vijfde verweersters geen inhoudelijke toetsing hebben verricht geeft derhalve geen aanleiding tot enige aansprakelijkheid in hunnen hoofde.

Het besluit dient dan ook te zijn dat alleen eerste verweerder, die de strafbare feiten omschreven in artikel 448 Sw. heeft gepleegd, kan worden veroordeeld tot schadevergoeding op grond van artikel 1382 B.W.

Het ex aequo et bono gevorderde bedrag van 100.000 frank komt gepast voor.

De gebruikte bewoordingen zijn uiterst grievend en volgens eigen verklaring van eerste verweerder, gebruikt met het opzet echt pijn te doen en eiseres te beledigen, zodat kan aangenomen worden dat eiseres een belangrijke morele schade heeft geleden.

Eiseres vordert tevens vergoedende intresten, zonder een begindatum te bepalen. Inzake buitencontractuele aansprakelijkheid lopen de intresten zonder ingebrekestelling vanaf de onrechtmatige daad, welke zich alleszins situeert in de tweede helft van 1999. De Rechtbank bepaalt de datum vanaf dewelke de intresten lopen, op de dag van de neerlegging van het eenzijdig verzoekschrift bij de heer Voorzitter van deze Rechtbank, zijnde 28 oktober 1999.

D2 Herhalingsverbod

In zoverre de vordering van eiseres ertoe strekt verweerders het verbod te horen opleggen van herhaling van het vastgestelde misbruik van de persvrijheid door het aantasten van de goede naam, eer, integriteit en het privé-leven van eiseres onder welke vorm dan ook waarbij door derden kennis kan genomen worden van deze schending onder verbeurte van een dwangsom, betrekking heeft op de verdere verspreiding van het boek "Uitgeverij Guggenheimer", valt zij samen met het gevorderde verspreidingsverbod, dat hierna zal worden besproken.

In zoverre deze zelfde vordering ertoe streeft aan verweerders verbod te horen opleggen in een nieuwe, toekomstige publicatie een bepaalde, mogelijk strafbare, mening te uiten over eiseres, is zij een door de Grondwet verboden preventieve maatregel. Het door de Grondwet ingesteld verbod van preventieve maatregelen of censuur impliceert dat publicaties slechts na hun verschijning zullen worden beoordeeld. Dat een dergelijke preventieve maatregel in overeenstemming zou zijn met artikel 10.2 EVRM, zoals eiseres stelt, volstaat niet. Er moet ook een Belgische wet zijn die dergelijke preventieve maatregel toestaat. Gelet op de duidelijke bepaling van de Grondwet is een dergelijke Belgische Wetsbepaling niet voorhanden.

Publicatieverbod – Terugtrekking van boeken uit de handel

Het door het hof van beroep in zijn arrest dd 4 november 1999 opgelegde verbod is gesteund op artikel 584 Ger. W., dat de rechter in kort geding machtigt alle maatregelen tot behoud van recht te nemen. Deze bepaling kan dan ook niet dienen als grondslag voor een door de rechter ten gronde op te leggen publicatieverbod. Om dezelfde reden is de verwijzing door eiseres naar rechtspraak in kort geding hier niet ter zake dienend.

Wanneer een publicatie- of verspreidingsverbod wordt opgelegd betreffende een publicatie die reeds een zekere verspreiding heeft gekend, is er geen sprake van door de Grondwet verboden preventieve maatregelen (Cass. 29 juni 2000, *JLMB*, 2000, 1589; VELAERS, J., De beperkingen van de vrijheid van meningsuiting, nr. 212).

Een publicatieverbod zou evenwel slechts kunnen worden opgelegd indien is voldaan aan artikel 10.2 EVRM. Er dient dus een Belgische wet te bestaan die dit toestaat.

Een expliciete en specifieke Belgische wetsbepaling die de rechtbank machtigt een publicatieverbod op te leggen is ten deze niet voorhanden. Artikel 448 Sw. is immers een strafbepaling die feiten van belediging in welbepaalde omstandigheden zoals in casu, strafbaar stelt met gevangenisstraf en/of een geldboete, maar deze strafbepaling staat niet uitdrukkelijk toe dat de burgerlijke rechtbank een maatregel neemt om verdere strafbare uitingen van de beledigingen door middel van verdere verspreiding van hetzelfde boek, te verbieden.

Het bestaan van een dergelijke expliciete en specifieke Belgische wetsbepaling als grondslag voor het opleggen van een publicatieverbod is evenwel niet vereist.

Artikel 1382 B.W. kan immers als grondslag dienen voor het opleggen van een publicatieverbod, doch dan slechts als een vorm van herstel van de schade in natura. Inzake buitencontractuele aansprakelijkheid kan het herstel van de schade immers zowel gebeuren bij equivalent, door het toekennen van een schadevergoeding, als in natura, bijvoorbeeld door het opleggen van een bevel of verbod. Daarbij oordeelt de rechter soeverein welke de meest aangepaste vorm van schadeloosstelling is (RONSE, J., Schade en schadeloosstelling, in *A.P.R.*, 1984, nr. 302; VAN OEVELEN, A., grondrechten door private personen”, in *De toepasselijkheid van de grondrechten in private verhoudingen*, blz. 437, nr. 18; VELAERS, J., De beperkingen van de vrijheid van meningsuiting, nr. 212).

Eenzijds impliceert dit dat een publicatieverbod slechts kan worden opgelegd aan degene die burgerlijk op vlak aansprakelijk wordt gesteld voor het persmisdrijf. In casu is dit, ingevolge de toepassing van artikel 25, lid 2, G.W., alleen eerste verweerder.

Anderzijds kan een verbod slechts worden opgelegd indien het een nuttig effect heeft. Bij gebreke aan nuttig effect, strekt het verbod immers niet meer tot vergoeding of voorkoming van schade en kan het niet meer steunen op artikel 1382 B.W. Bij gebreke aan wettelijke grondslag zou een publicatieverbod dan artikel 10.2 EVRM schenden.

Gelet op de concrete gegevens van het dossier meent de rechtbank dat in casu geen publicatieverbod kan worden opgelegd en dus ook geen bevel tot terugtrekking uit de handel.

Eerste verweerder wijst er op dat hij geen enkele inspraak heeft inzake de verdere verspreiding van het boek, omdat hij zijn rechten op verspreiding reeds integraal heeft afgestaan. Een publicatieverbod zou evenwel zoals hoger uiteengezet alleen aan eerste verweerder kunnen worden opgelegd. Bij gebreke aan nuttig effect, los van de vraag of toekomstige schade zou worden vermeden indien een verbod wel nuttig effect zou hebben, kan derhalve geen publicatieverbod worden opgelegd, omdat bij gebreke aan nuttig effect evenmin eventuele toekomstige schade kan worden voorkomen.

Mede gelet op dit gegeven oordeelt de rechtbank dat in voorliggende zaak de meest aangepaste vorm van schadeloosstelling de toekenning van een geldelijke schadevergoeding is.

Bij gebreke aan publicatieverbod en bevel tot terugtrekking uit de handel dienen de gevorderde dwangsommen niet nader te worden onderzocht.

OM DEZE REDENEN,

De rechtbank,

rechtdoende op tegenspraak;

Na erover beraadslaagd te hebben,

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend als ongegrond;

Verklaart de vordering toelaatbaar en in de hierna bepaalde mate gegrond:

Veroordeelt eerste verweerder om aan eiseres 100.000 frank te betalen, te vermeerderen met de vergoedende intresten vanaf 28 oktober 1999 en de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt eiseres tot de gerechtskosten wat betreft haar vordering opzichtsens tweede, derde, vierde en vijfde verweersters, aan de zijde van tweede en vijfde verweersters en derde en vierde verweersters tezamen telkens vereffend op 12.900 frank rechtsplegingvergoeding;

Veroordeelt eerste verweerder tot de gerechtskosten met betrekking tot de vordering van eiseres opzichtsens eerste verweerder, aan de zijde van eiseres vereffende op 4.770

frank kosten van dagvaarding, 3.300 frank kosten van rolrechtstelling en 12.900 frank rechtsplegingvergoeding;

Veroordeelt eerste verweerder tot de gerechtskosten van de procedures op eenzijdig verzoekschrift en derdenverzet daartegen, aan de zijde van eiseres vereffend op 2.100 frank rolrecht verzoekschrift eerste aanleg, 2.100 frank rolrecht verzoekschrift hoger beroep, 575 frank expeditie arrest, 55.385 frank kosten van betekeningen –bevel, 4.200 frank rechtsplegingvergoeding eerste aanleg en 8.400 frank rechtsplegingvergoeding hoger beroep.

Wijst het anders- of meergevorderde af.

B. Bullynck   N. Verschueren   I. Schoeters   W. Spillemaeckers